

Gasgeven en remmen

Bas Jacobs

De Groene Amsterdammer, 131, 7 (16 februari), p.9

Vorige week presenteerden CDA, PvdA en CU de nieuwe regeringsplannen. De grote doorbraak wordt merkwaardig genoeg geboekt op milieugebied, een thema dat in de verkiezingscampagne werd genegeerd. Goede plannen zijn: rekeningrijden, heffingen op vliegtickets, hogere belastingen op energie, vervuilende goederen en grote auto's, stimulering van de ontwikkeling van schone technologie, duurzame woningbouw en verdere beperking van CO₂-uitstoot.

Verder is het ontmoedigen van roken en drinken en het streven naar groter dierenwelzijn natuurlijk prima. Dit geldt ook voor extra woningbouw en het opknappen van oude wijken. De belastingen en toeslagen zullen meer inkomensgelijkheid realiseren en er wordt extra geld voor onderwijs uitgetrokken, met name voor kwetsbare groepen.

Maar... het akkoord is financieel gezien niet verantwoord en niet houdbaar. Bovendien verbeteren de arbeidsmarktprestaties niet omdat de WAO weer wordt opgezet. De economische structuur wordt verzwakt in plaats van versterkt.

Ongeveer de helft van de extra uitgaven wordt betaald uit zogenaamde efficiëntieverbeteringen en eenmalige opbrengsten uit verkoop van overheidsgrond en afromen van vermogen bij de woningbouwcorporaties, de provincies en de gemeenten.

De budgettaire discipline verslapt en dit leidt tot financiële risico's. Dit kabinet geeft extra gas in een opgaande conjunctuur door uit te gaan van een hogere groei dan in het behoedzame CPB-scenario. Door de hoogconjunctuur neemt bovendien de kans op tijdelijke meevallers toe en die worden vervolgens onmiddellijk ingezet voor structureel beleid. Ook Balkenende-IV bedient zich weer van eerst-zuur-dan-zoetbeleid. In het zicht van de verkiezingen gaat dit kabinet snoep uitdelen. Tegelijkertijd wordt al bij 2% financieringstekort aan de handrem getrokken (was 2½%). De onervaren Minister van Financiën gaat dus als een puber met een BMW eerst te hard gas geven en vervolgens te hard remmen. Het voorgestelde begrotingsbeleid zal tot financiële brokken leiden.

De bijdrage van dit kabinet aan de oplossing van de vergrijzing is onvoldoende. De naoorlogse generaties leveren vanaf 2011 een marginale bijdrage via de ouderenheffing indien ze voor hun 63^e stoppen met werken. Als ze tot hun 65^e werken vervalt de heffing. De te langzaam ingevoerde maatregel is pas volledig van kracht als de generatie van 1975 met pensioen gaat. Het kabinet begint geleidelijk de belastingen te verhogen voor de kostwinners uit generaties vanaf 1972 via de afschaffing van de overdraagbaarheid van de heffingskorting en wentelt ook daarmee de vergrijzingskosten af op de jongeren. Het is bovendien de vraag of meer concurrentie in de zorg wel leidt tot een beperking van de extra stijgende zorguitgaven.

De veronderstelde positieve arbeidsmarkteffecten van het kabinetsbeleid zijn twijfelachtig. Nederland lijdt ongeneeslijk aan de Hollandse ziekte, want de WAO wordt weer wagenwijd opgezet. Volgens het CBS stond de teller september vorig jaar op 854.930 arbeidsongeschikten (12% beroepsbevolking). De zeer effectieve strafpremie voor werkgevers die teveel werknemers in de WAO dumpen wordt afgeschaft. De uitkeringen worden verhoogd naar 75% van het laatst verdiende loon. En WAO'ers boven de 45 hoeven niet meer te worden herkeurd.

De belastingen stijgen met 1,5 mrd. Werknemers zullen daardoor minder uren maken. Aan de onderkant gaan wel meer mensen de arbeidsmarkt betreden door de invoering van een inkomensafhankelijke arbeidstoelage. Deze arbeidstoelage en de invoering van andere inkomensafhankelijke toeslagen voor kinderen en zorg leiden tot een verschuiving van de belastingdruk naar hogere inkomens. Deze hogere belastingdruk leidt tot minder gewerkte uren aan de bovenkant. Investerings in scholing worden door progressievere belastingen eveneens afgeremd, maar dat wordt gecompenseerd met hogere onderwijsuitgaven.

Daarnaast neemt het kabinet helaas weer een toevlucht tot Melkertbanen voor langdurig werklozen en arbeidsongeschikten. Het uitzicht op echt werk wordt daarmee niet vergroot. Effectievere loonkostensubsidies voor kwetsbare werknemers worden gelukkig ook bepleit. De vrouwenparticipatie neemt niet toe omdat alle gezinnen met kinderen extra geld krijgen, of vrouwen nu werken of niet. Ook de levensloopregeling wordt verder opgetuigd met grotere fiscale subsidies voor zorg en vrijwilligerswerk, wat de betaalde arbeidsdeelname ondermijnt.

Dit kabinet verspeelt feitelijk de laatste mogelijkheid om op redelijke wijze ook een vergrijzingsbijdrage te vragen aan de babyboomers via fiscalisering van de AOW-premies, verhoging van de pensioenleeftijd en aanpak van de subsidies op het eigen huis. Het laatste is, samen met de liberalisatie van de huurmarkt, urgent om huur- en koopwoningen ook voor starters bereikbaar te maken.

Dit kabinet reanimeert de economisch verstikkende polderinstituten op alle dossiers waar ze niet uitkomt en vergroot insider-outsider problemen in arbeidsmarkt, huizenmarkt en sociale zekerheid. Dit kabinet zal de geschiedenis ingaan als het polderkabinet van de gemiste kansen.